
Verslag	:	Informatiebijeenkomsten verkenningsfase Zuidelijke Waaldijk Oost; Dijktraject Weurt-Dreumel
Data	:	25 februari in Druten (traject Deest – Boven-Leeuwen) 4 maart in Dreumel (traject Boven-Leeuwen – Dreumel)
Datum verslag	:	maart 2026

Waterschap Rivierenland heeft vier informatiebijeenkomsten georganiseerd in verband met de start van de verkenningsfase van dijkversterkingsproject Zuidelijke Waaldijk Oost; dijktraject Weurt-Dreumel (ZWO). Hieronder volgt een sfeerverslag van de bijeenkomsten op 25 februari (in Druten) en 4 maart (in Dreumel). De bijeenkomsten bestonden uit een plenaire presentatie waarna gelegenheid was voor het stellen van vragen vanuit de zaal. Vervolgens kon men ook persoonlijk terecht voor vragen/opmerkingen of voor een nadere uitleg bij de thematafels: proces & planning, techniek, communicatie & participatie en Ruimte voor de Rivier 2.0. De bijeenkomsten werden druk bezocht.

Projectmanager Ronald Vrinds stelt zichzelf voor en heet iedereen van harte welkom. Hij licht toe dat het dijkversterkingsproject (afgekort ZWO) aan het begin staat van de verkenningsfase. Het project is onderdeel van het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) van het rijk.

Het doel van de bijeenkomsten is om (dijk)bewoners en andere belanghebbenden informatie te geven over de verkenningsfase, wat het doel is van deze fase, hoe bewoners mee kunnen doen en wat de globale planning is. Het doel van de verkenningsfase is om tot een voorkeursalternatief te komen; oftewel de best mogelijke optie om de dijk op orde te brengen. De start van de verkenningsfase werd gedaan door de publicatie in december 2025 van de 'kennisgeving voornemen & kennisgeving participatie' op overheid.nl.

De aanleiding van het dijkversterkingsproject

We hebben als waterschap de verplichting om de dijken in het rivierengebied goed te onderhouden en te toetsen of deze nog voldoen aan de veiligheidsnorm. Uit onderzoek en toetsing blijkt dat dit dijktraject niet voldoet aan de veiligheidsnormen voor 2050. Dit betekent niet dat de dijk nu onveilig is, maar wel dat we naar de toekomst moeten kijken.

Samenwerking met gebiedspartners

Verschillende partijen hebben voorafgaand aan de start van de verkenningsfase al meegedacht. Dit is gedaan tijdens zogenaamde 'werkplaatsen'. Dit waren bijeenkomsten met o.a. de desbetreffende gemeentes, lokale (natuur)organisaties, diverse collega's van het waterschap en het ministerie van I en W. In dit gebied speelt veel met veel verschillende opgaven. Zo kwam naar voren dat ook Ruimte voor de Rivier 2.0 van het ministerie van I en W een opgave heeft in hetzelfde gebied. Dit programma onderzoekt de opties om bodemerosie, oftewel het uitslijten van de rivierbedding, van de Waal te stoppen. Dit programma bevindt zich echter nog in de onderzoeksfase.

Omdat zowel het waterschap als het ministerie van I en W in het gebied een opgave hebben, is het logisch om in de verkenningsfase samen te werken. We stemmen daarom met elkaar af en houden rekening met eventuele toekomstige maatregelen. We willen voorkomen dat we maatregelen gaan doorvoeren die in de toekomst de maatregelen van RvdR in de weg staan. Tijdens deze bijeenkomsten zijn ook collega's van RvdR aanwezig om vragen te beantwoorden aan de thematafel.

Wat is de verkenningsfase?

De verkenningsfase is de eerste officiële stap van een dijkversterkingsproject. Een fase waarin nog heel veel onderzoek moet plaatsvinden. We onderzoeken tot eind 2028 op welke locaties de dijk versterkt moet worden, wat de faalmechanismen zijn (manieren waarop de dijk kan bezwijken) en welke maatregelen nodig zijn om de dijk te versterken. Begin 2029 verwachten we een vastgesteld voorkeursalternatief (vka) te hebben; de meest geschikte oplossing voor de dijkversterking.

Het project is opgedeeld in drie dijktrajecten

Het totale traject, van Weurt naar Dreumel, is maar liefst ruim 35 km lang. Daarom is het traject opgedeeld in overzichtelijke dijktrajecten aan de hand van gemeentegrenzen. Het gaat om de dijktrajecten:

- Weurt – Deest
- Deest - Boven Leeuwen
- Boven Leeuwen – Dreumel.

Globale planning

De verkenningsfase duurt tot eind 2028. Na deze fase volgt de planfase. In de planfase, die tot eind 2031 duurt, wordt het voorkeursalternatief tot op detail verder uitgewerkt. Pas vanaf 2033 verwachten we te kunnen starten met de uitvoeringsfase. De voorbereiding van een dijkversterkingsproject en de uitvoering, duurt vele jaren. Dat is niet gemakkelijk voor de omgeving.

Techniek - Nelle van Veen aan het woord

Nelle is technisch manager. Vanuit het rijk is er gekeken naar wat er gebeurt bij een dijkdoorbraak. Dan ontstaat, naast maatschappelijke schade, een economische schade van meerdere miljarden euro's. De wettelijke norm voor overstromingskans voor dit traject bedraagt 1/3.000 per jaar.

De afstand tot de wettelijke veiligheidsnorm is hier dusdanig groot, dat het dijktraject versterkt moet worden. Er is alle reden om te zorgen dat de dijk heel veilig is. De huidige veiligheidsnorm (sinds 2017) is strenger dan de vorige veiligheidsnorm. Dit komt doordat de mogelijke maatschappelijke en financiële schade ook heel veel groter zijn dan tientallen jaren geleden.

De beoordeling van de versterking moet nog aangescherpt worden. Dit doen we door nog meer grondonderzoek rondom en in en op de dijk uit te voeren. Ook moeten er nog veel berekeningen worden gedaan. We weten op dit dijktraject nog niet specifiek waar we moeten versterken. Dat zijn we aan het uitzoeken. We kijken naar de grondsterkte en naar de faalmechanismen waarop de dijk kan bezwijken.

Nelle geeft een toelichting van de plaatjes over faalmechanismen (zie presentatie).

Hoogte: er kan extreem hoogwater optreden. Dat kan er water over de dijk komen en de dijk bezwijkt.

Stabiliteit: de dijk kan falen, dit kan ook gebeuren als er nog geen water over de dijk komt, maar wel veel water tegen de dijk staat. Door hoge waterstanden nemen de waterspanningen in de ondergrond toe, waardoor de grond minder weerstand kan bieden.

Piping: bij extreem hoogwater tegen de dijk kan onderloopsheid plaatsvinden. Dan ontstaan er zand-meevoerende wellen aan de binnenzijde van de dijk waardoor uiteindelijk zand onder de dijk kan worden weggespoeld en de dijk ondermijnd wordt.

Op de kaart in de presentatie met grondonderzoeken staan donkere punten (dat zijn sonderingen geweest, we meten dan hoeveel tegendruk er is) en de andere stippen zijn van handboringen. We doen ook aanvullend geohydrologisch onderzoek door middel van peilbuizen om de opbouw en doorlatendheid van de ondergrond beter in beeld te brengen.

Omgevingsmanagement – communicatie en participatie door Liesbeth van Boom

Liesbeth is omgevingsmanager en uw contactpersoon. Ze stelt ook de andere omgevingsmanagers voor: Jantine van Velthuisen van ingenieursbureau Sweco en Edgar de Bruijn. Anita van Elteren is communicatieadviseur.

De komende tijd gaan we in gesprek met de bewoners. Dat doen we met persoonlijke keukentafelgesprekken, dijkgesprekken in kleine groepjes en thematafels. Verder willen we graag een klankbordgroep oprichten.

De verkenningsfase is opgedeeld in deeltrajecten. We kunnen niet alles tegelijkertijd doen, dus we werken in 'treintjes'. We starten met het dijkdeel Weurt-Deest. Daarna volgt vanaf eind 2026 het dijkdeel Deest-Boven-Leeuwen. Vanaf ongeveer de zomer van 2027, is dijkdeel Boven-Leeuwen-Dreumel aan de beurt.

We moeten nog veel onderzoeken uitvoeren. Behalve grondonderzoeken zal ook ecologisch onderzoek plaatsvinden. We onderzoeken welke dieren en plantensoorten hier leven zodat we weten waar we rekening mee moeten houden.

Op de website: wsrl.nl/zwo vindt u altijd de laatste stand van zaken en alle informatie. We zijn bereikbaar via de mail: zwo@wsrl.nl

Vragen uit de zaal

Vraag: Het hele gebied is Natura 2000-gebied. Is het wel slim om in zo'n gebied aan het werk te gaan?

Antwoord: de flora en fauna in een gebied tellen mee naar hoe we kijken naar een mogelijke oplossing voor de dijkversterking. Hier wordt rekening mee gehouden. De dieren moeten wel hun plek hebben/behouden.

Vraag: een paar jaar geleden is een nevengeul gegraven bij Druten. Maken jullie gebruik van die ervaringen?

Antwoord: we hebben contact met andere overheden en we delen dit soort informatie met elkaar.

Vraag: is er een algemene hoogte vastgesteld zodat jullie weten hoeveel hoger de dijk moet?

Antwoord: in het algemeen geldt dat de dijken stroomopwaarts hoger moeten zijn dan in het westen. Daarnaast kan er golfoverslag plaatsvinden waardoor de dijk lokaal hoger moet zijn. Op dit moment denken we dat de dijk al redelijk op hoogte is. Maar er volgen nog meer onderzoeken om dit zeker te weten. Daar is de verkenningsfase ook voor. De reden dat de dijk hier niet voldoet, is met name vanwege piping en stabiliteit.

Vraag: is hoogwaterbescherming het enige doel van het project?

Antwoord: naast hoogwaterbescherming (waterveiligheid), is biodiversiteit een wens van ons bestuur. Vanuit HWBP (het Hoogwaterbeschermingsprogramma) is het doel het op orde brengen van de dijk. Ook kijken we naar de omgeving, en recreatie bijvoorbeeld.

Vraag: is er al een soortgelijk project dat nu loopt?

Antwoord: het waterschap heeft op dit moment nog meer dijkversterkingsprojecten. Maar elk project heeft zijn eigen dynamiek, wensen en eisen. Ook leren we van elkaar.

Vraag: Zijn er bij andere dijkversterkingsprojecten huizen gesloopt?

Antwoord: bij de dijkversterking Tiel-Waardenburg zijn 5 á 6 huizen gesloopt. Dit gaat uiteraard in zeer nauw contact met de bewoners en hier gaat een lang traject aan vooraf. Mensen vragen hier soms zelf naar.

Vraag: na 1995 is de dijk versterkt, verbreed en verhoogd. Was dat nuttig?

Antwoord: Ja, de dijk is toen versterkt. Met de nieuwe normen, rekenmethodieken en klimaatscenario's geldt dat de toenmalige dijkversterking niet meer voldoende is voor de huidige normen.

Vraag: wat is de vermoedelijke ophoging aan de noordkant?

Antwoord: het is niet zo dat de dijk overal omhoog moet. De wind komt wat vaker vanuit het westen waardoor het daar misschien meer voorkomt dat de dijk omhoog moet. We weten nog niet wat en of een ophoging aan de noordkant nodig is.

Vraag: ik maak me zorgen over piping in Wamel. Nu wordt er misschien een geul gegraven, maar wat voor effect heeft dat op de dijkversterking?

Antwoord: dit is een erg technische vraag. Kwel hoeft niet direct een veiligheidsprobleem te zijn. Het belangrijkste is dat er geen zand meekomt. In een ander project van het waterschap is er bijvoorbeeld geotextiel aangebracht om het zand tegen te houden. Wanneer bewoners te maken hebben met kwel, is dat erg belangrijke informatie voor ons. Geef dat dan ook vooral aan ons door.

Vraag: UWDH is in voorbereiding. Waar gaan ze met die grond naartoe?

Antwoord: als we tegen die tijd klei nodig hebben, dan zou het mooi zijn als dat daar vandaan kan komen. Maar daar is nu nog niks van te zeggen.